

Kunstens unge ansigt

Sommerudstillingens start som tumleplads for de internationale genspejlinger i dansk kunst lover godt

AF PREBEN WILMANN

Den nye censurudstilling, Sommerudstillingen, der er opstået som en kreds af unge kunstners opposition mod Kunstnernes Efterårsudstilling, almindeligt kaldet K.E., viser nu sit ansigt i Den Friesale. Det første, man prøver at finde ud af, er, om dette ansigt skiller sig så stærkt ud fra det, der er blevet stående i bevidstheden som K.E.'s, at initiativet må anses for begrundet. Det må der svares ja til.

Hvis man går ud fra, at det indsendte materiale ikke har afvejet væsentlig fra det, K.E. de sidste år har haft til rådighed, betyder Sommerudstillingen, at afspejlingerne af de nye internationale strømninger i kunsten har fået en tumleplads, de hidtil i nogen grad har savnet. Ikke at K.E. har lukket dem helt ude, eller at Sommerudstillingen har afvist alt, som ikke er sat i gang af Louisiana-udstillingerernes præsentation af de seneste eksperimenter ude i verden, men i det store og hele former den sig som et opgør med den halv-abstrakte naturalisme, K.E. betoner så stærkt. Under alle omstændigheder er den tilvejebragte spændingstilstand i udstillingslivet et godt tegn, og det er vanskeligt at forestille sig, at nogen vil beklage, at et monopol er brudt.

Selv om hovedparten af billederne lagt dåben bag sig. De giver udstillingen et tilskud af modenhed. Det gælder i fremragende grad Haugen Sørensen, hvis symbolske raderinger er store og rige i formen og fyldt af heftighed på en truet menneskeheds vegne. De malere, jeg føler trang til at fremhæve, fordi der i deres billeder mærkes en kamp for at give et indre pres selvstændig malerisk form, er ikke så få. Der er en mand som Bjørn Knudsen, fra hvis tågede, vandmættede billedrum bløde, plasmalignende gespenter rækker fortærende blæksprutearme ud imod os. Der er en pige som Anne-Lise Rathsch, der som en ny Christine Swane finder poesien i lyset og det, der gror. Der er en karakterfuld naturalist som Per Sørensen, en abstrakt impressionist som Ole Bjørn, en sensitiv stjernedrømmer som Poul Kerber, en håndfast nonfigurativ billedkonstruktør som Arne Heuser, den farvedristige mellemeuropæiske ekspressionist Nes Lerpa, englænderen Roger Martyn Pring, der er blandt de få, for hvem tachismen har været en hjælp til forløsning af et stærkt malertemperament, Egill Jacobsen-eleven Peter Nyborg, der har en strømmende, farverig billedverden i sig og Klee-isten Jørgen Sehested.

Blandt skulptørerne har jeg glædet og moret mig over en fantastisk mand, der hedder Gilbert Nielsen. Hans Rum-abes er en sørgmunt-

Arne Haugen Sørensen: Jern-Johannes. Radering

Selv om hovedparten af billederne og skulpturerne på Sommerudstillingen kan føres tilbage til kendte fænomener i det internationale kunstliv, har de ikke des mindre en dansk grundtone. Den mærkes i en gennemgående lyrisk farvefølelse og en vis uvilje mod at gå til ydergrænserne. Efterhånden som de enkelte arbejder samler sig til en helhed, føler man sig på helt hjemlig grund med en enkelt undtagelse, I. V. Martins temmelig skræppe materialeorgier à la Burri, er i impulserne fra øjeblikkets vildeste brud med traditionerne, den italienske spontaneisme, forvaltet med nordisk mådehold og en god portion smag. Med lidt for udpræget god smag, forekommer det mig. Smag bliver let til en dunpude til afbødning af slagkraften.

Kun yderst sjældent viser unge kunstnere virkelig originalitet, derved adskiller de sig ikke fra andre unge. Originalitet er i kunsten som overalt i livet en frugt af kamp og modenhed, og så selvfølgelig af en reserve af de evner, der kaldes talent. Vejen går som regel gennem serier af indflydelser fra de originale resultater. Ingen vil derfor bebrejde Sommerudstillingens unge, at det, de viser os, lader sig henføre til alle de retninger, kunsten i dag gennemkrydses af. De er her sådan set alle, fra de strengt konstruktive, ordnede, til de mere umiddelbare, følelsesudladende abstraktionsformer, hvori glæde, vrede, drømme, lyrisk naturfølelse og ren og skær artistisk beruselse søger sig udtryk. Modekunst altså. Ja, det kan godt siges, men ikke i nogen ond mening. Ud af modernes forvirrende omdannelser vokser den væsentlige kunst. Det kan ske i reaktion eller som fordøjelse af frugtbare tendenser. Anderledes var det hverken i renæssancen eller i nogen anden bevæget epoke. De letbenede rider på bølgen et stykke tid og synker så til bunds, og de forholdsvis få veludrustede går fornyede ud af den.

Hvem der er de velrustede på denne udstilling, er det hasarderet at spå om. Naturligvis er der nogle, som synes at stikke dybere end andre, men hvor ofte har man ikke på unge udstillinger set håb eller tvivl gjort til skamme. Nå helt unge og ukendte er de jo heller ikke allesammen, grafikere som Arne Haugen Sørensen og Frank Rubin, malere som Freddie A. Lerche, Erik Lagoni Jakobsen og Jens Nordsø, og en billedhugger som Poul Vandborg har f. eks. i årenes løb bidt sig fast i bevidstheden som interessante og selvstændige kunstnere, der forlængst har

sen. Hans »Rum-abe« er en sørgmunter satire over en hyperaktuel foreteelse, der fylder mange af os med uhygge. Iøvrigt er han temmelig ordinær, når han forsøger sig i den nonfigurative genre. En anden udtalt begavelse er Gert Nielsen, hvis gennemhullede skulpturformer som så megen anden kunst på Sommerudstillingen gør indtryk af at udspringe af vrede og ængstelse over den latente trussel mod menneskets eksistens, de samme følelser, som har bevæget komiteen til at hægte en lille fotografisk atoh-udstilling til kunsten i salene.

Helt udenfor nummer er gæsten Otto Herbert Hajek, den internationale berømthed, der i sine opsplittede bronzeskulpturer fremmaner ruinstemning og død.

Selv om årstiden indbyder til ophold i naturen, skulle Sommerudstillingen nødig springes over af dem, der lægger vægt på at følge den unge kunst. Det er den for god til

Erik Lagoni Jakobsen: Kejserens gamle klæder. Et eksempel på indflydelsen fra den italienske ny-realisme. Billedet er sammensat af udklippede kittelstumper